

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XL. De his, quæ vi, metûsve causâ fiunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

liter omnes integræ alicujus Universitatis: unde pleraque de Procuratoribus dicta etiam Syndico conveniunt. Per Universitatem intelligitur omnis collectio hominum, unum morale corpus constituens, res communes habens, ut civitas, oppidum, Ecclesia, Monasterium, collegium Clericorum, Studiosorum, Opificum. l. 1. ff. quod cujusc. Universi. cum enim integra civitas, vel alia communitas, per se ipsam comparere in iudicio nequeat, necessarium constituitur debet Syndicum, qui ipsam representet. Differt itaque Syndicus à Procuratore tanquam species à genere: à Curatore Universitatis; quia iste est ad negotia illius extrajudicialia: à Questore & Administratore Camere, quia isti præsent rei Numerariæ: ab Oeconomo, quia hic gubernat & dispensat res Ecclesiæ vel alterius communitatis, ejusque necessitatibus prospicit: à Actore publico, quia hic non generaliter ad omnes lites, sed ad unam alteramve, vel plures certas causas, constituitur; quamquam subinde confundatur cum Syndico: deinde à Fiscali seu procuratore Filci, quia hic causas tantum Criminales tractat, & multas poenarum Universitati debitas persequitur.

2 Dico 1. Syndicus est Procurator, qui communi mandato alicujus Universitatis administrat causas illius litigiosas. Sumitur ex l. 1. cit. Communi igitur mandato seu consensu omnium, vel majoris saltem partis eorum, qui jus suffragii habent, & interesse volunt, ac possunt, eligi & constitui debet Syndicus. per c. 2. de in integr. restit. §. reg. f. 29. in 6. nisi nimirum aliud habeat consuetudo loci, vel particulare statutum. Mandatum commune seu Instrumentum Syndicatus debet esse munitum Universitatis sigillo, & ubi viget talis consuetudo, à quibusdam subscriptum.

3 Dico 2. Syndicus Monasteriorum non debet constitui unus ex Religiosis, sed extraneus, assignatus eidem salariò. c. un. b. t. nisi necessitas vel utilitas Monasterii aliud exigat, & consensus Prælati accedat. can. 35. caus. 16. q. 1. ne scilicet rebus forensibus servi DEI avocentur à Divinis. In aliis autem Universitatibus nihil prohibet, quò minus membrum, vel etiam ipse Superior communitatis, existat Syndicus.

4 Dico 3. Potestas Syndici, nisi aliud sit expressum in Mandato, est eadem, quam habet Procurator ad lites constitutus cum libera. Gail. l. 2. observ. 72. n. 11. Unde omnia potest, quæ speciale aliàs mandatum requirunt, præterquam donare, & liquidum remittere debitum. Fit etiam dominus litis post contestationem illius, ita ut totus Processus dirigatur in ipsum: non tamen cogendus est ad cavendum de rato, nisi probabiliter dubitetur de ejus Mandato. l. 6. §. 3. ff. quod cujusc. Universi. neque ad satisfaciendum de iudicatu solvi, quia est persona publica, Universitatem representans: cavere tamen debet de iudicio fisci. Et quando jurat, non in animam Universitatis, sed in suam propriam jurat. per c. 3. de juram. calum.

5 Dico 4. Officium Syndici finitur quidem revocatione, renuntiatione, ac mutuo ipsius &

communitatis consensu, item morte Syndici, vel de Officio Procuratoris diximus n. ult. & sumitur ex d. l. 6. Non tamen finitur morte constitutum, quia communitas non moritur. l. 7. §. 2. ff. quod cujusc. Univ. Neque finitur instantia; quia constituitur generaliter ad omnes lites, adeoque etiam ad prosequendam, quam interponit, appellationem. per c. 21. de Rescr. quia ibi permittitur Prælati soli administrationi: si autem per se solum agere potest causas sui Monasterii, utique alium, per quem agit tanquam vicarium & instrumentum, revocare poterit.

TITULUS XL.

De his, quæ vi metusve causâ fiunt.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Vis, & Metus.
2. Quid metus ab intrinseco vel extrinseco, iuste vel iniuste incussus &c.
3. Quis metus dicatur iustus & iniustus: gravis & levis.
4. An metus Reverentialis habendus pro gravi.
5. Ex nullo metu licet facere intrinsecè malum.
6. Valent in utroque foro actus, metu levi quocunque extortis.
7. Et metu gravi, sed ab intrinseco.
8. Vel iuste incusso, etiam directe ad extorquendum consensum.
9. 10. Imò etiam metu gravi iniuste incusso extortis valent spectato jure Naturali.
11. 12. Quin & spectato jure Positivo, exceptis paucis.
13. Rescindibiles tamen sunt.
14. Etiam si non directe ad extorquendos actus illatus sit metus iniustus.

Sciendum 1. sæpius contingere, ut aliquis lædatur in actu vel contractu, per meum ac injuriam extorto; cui proin succurrere iudex debet vel actum rescindendo, aut declarando nullum, vel restituendo in pristinum statum. Hic igitur de vi metusve gestis, postea de Restitutione in integrum sermo erit. Vis autem duplex est, absoluta & conditionalis. Absoluta, & simpliciter dicta Vis, quam aliqui Precisam appellant, est corporalis coactio ad patiendum vel faciendum aliquid, ut si tibi violentè eripiat libere: si tibi genua curventur coram Idolo. Definitur l. 2. ff. quod metus causa sic est: majoris rei impetus, qui repellere non potest, seu cui simpliciter resisti nequit. Atque hæc vis facit simpliciter involuntarium, tollitque omnino consensum liberum in rem, quam quis pati vel facere cogitur. Si inferatur cum armis, vocatur vis publica, vel armata. §. 6. Inst. de Interdictis. Vis Conditionalis, quæ etiam dicitur Compulsiva vel Modificata, re ipsa coincidit cum Metu, estque violentia externa, compellens aliquem, ut consentiat in aliquam actionem vel omissionem, non consensurus, si talis violentia abesset, ut si quis te minis compellat, ut

des 10. aureos. In l. 1. ff. quod met. causâ. hæc vis, seu metus sic describitur: est instantis vel futuri periculi causâ mentis trepidatio, seu passio mentis, malum aliquod sibi imminens fugiens. Non tollit omnino consensum voluntatis, & liberum simpliciter, quamvis minuat, & faciatque involuntarium secundum quid, & tamen consensus non sit spontaneus; nam voluntas interna cogi propriè & simpliciter non potest. Hinc dicitur passim: coacta voluntas est voluntas; atque definitur ex. l. 21. §. 5. ff. eod. ibi: *quævis, si liberum esset, noluisse, tamen coactus voluit*. Totum hoc discrimen inter coactionem & metum, inter vim absolutam & conditionalem, bene declaratur etiam c. 5. h. t.

Sc. 1. Metum, de quo solo deinceps loquimur, posse incuti ab intrinseco, & ab extrinseco. Ab intrinseco incussus dicitur, qui provenit à causa naturali & non libera, puta à morbo, incendio, ruina, feris, infortunio aliquo, periculo naufragii &c. ad quod declinandum forte emittis votum. Ab extrinseco, seu metus extrinsecus est, qui provenit à causa libera creata, puta ab homine. Et iste ab extrinseco incuti potest iuste vel iniuste: iuste inferitur, quando inferens habet ius incutiendi metum, & patiens metum improbitate sua causam dedit; ut si propter flagitium Iudex tibi carcerem minuetur vel mortem: iniuste autem, quando inferens nullum habet ius inferendi malum, vel nullam dedisti causam, sed solum ex aliena malitia metum pateris, non sine injuria tibi illata; ut si latro tibi minetur mortem, nisi promittas vel solvas ipsi 100. vel si homo privatus tibi minetur occisionem, nisi puellam, quæcum impudicè te versantem deprehendit, tibi Matrimonio jungas; quamvis enim iuste compelli posses ad nuptias à legitimo Iudice, non tamen ab homine privato, nec tali intentato malo. Rursus incuti potest metus vel directe ad extorquendum consensum, vel ad alium quem, quem ponis, ut si latro minas mortis intenet, ut extorqueat pecunias: vel directe ob alium finem, ut si latro minetur mortem absolute, non exigendo pecunias; tu tamen sponte offeras aurum vel promittas, tanquam medium ad evitandam mortem, quam metuis. Præterea potest metus incuti vel ab illo ipso, cum quo contrahis; aut pacifceris; vel ab aliquo tertio.

Sc. 2. Metum præcipuè dividi 1. in Justum & Injustum. Justum vocamus, qui iuste, uti descripsimus: Injustum, qui iniuste inferitur & per injuriam. Alii cum P. Engel metum Justum confundunt cum metu Gravi, quem etiam vocant Probabilem, quia eum Jura probant; ac pro tali habent, qui iuste & merito aliquem movere possit, ac probabilem in Iudicio excusationem præbeat. Nobis metus iustus deinceps erit, qui iuste incutitur. 2. in Gravem & Levem. Gravis dicitur, qui cadit in virum constantem, vel constantissimum: l. 6. ff. quod metus caus. seu est timor majoris malitatis. l. 5. ff. eod. scilicet talis, qui hominem aliàs fortem, & non nimis meticosum, à proposito dimovere potest, ut aliquid faciat vel omitat, quod absente metu

non faceret, vel non omitteret. Si malum, quod timetur, est tantum, ut quemvis virum constantem & fortem à proposito dimovere valeat, dicitur Absolutè Gravis, cujusmodi malum est mors, mutilatio, carcer diuturnus, exilium diuturnum, atrox cruciatus, servitus, amissio status honorifici, stuprum, adulterium, amissio bonorum vel omnium vel notabilis valde partis &c. l. 3. 4. 7. §. seqq. ff. eod. c. 2. §. 6. h. t. Si verò malum sit tale, quod non quemlibet virum fortem, sed magis meticulosos tantum movere possit, uti pueros, minores, senes, sceminas, imò & quosdam minus cordatos viros, vocatur Respective gravis; quia huiusmodi personas subinde plus movet & perturbat malum levius, uti est verberatio non nimis sæva, indignatio, odium &c. quam viros fortes majus. Sed circa metum respectivè gravem in particularibus casibus arbitrari est penes Iudicem, qui diligenter pensabit tum mali gravitatem, tum personæ metum passæ & inferentis qualitatem. Econtra metus Levis est vana trepidatio mentis, orta ex malo imminente levi, uti est vexatio modica, levis infamia &c. vel gravi quidem, non tamen imminente, sed solum apprehenso; vel quando malum minitans illud inferre vel non potest, vel non solet; vel illud alio modo facile declinari potest. Ad metum igitur gravem requiruntur hæc conditiones. 1. ut malum sit grave vel absolute respectu omnium, vel respectivè respectu certarum personarum. 2. ut metuens non ex vano & levibus conjecturis apprehendat, malum imminere sibi, sed probabiliter id credat. 3. ut metum inferens habeat vires exequendi minas, & malum illaturus existimetur verisimiliter saltem. 4. ut metum patiens non facile possit avertere malum, v.g. monendo, rogando, Iudicem implorando, alienum auxilium procurando, fugiendo &c. Nihil tamen refert, an tibi, vel personis valde conjunctis, v.g. parenti, liberis (& probabiliter etiam consanguineis & affinibus usque ad quartum gradum) uxori, amicis, vel domesticis tuis intenteur malum. l. 8. §. 3. ff. quod met. caus. arg. c. 11. de sent. Excom. in 6. §. Clem. un. de Excess. Prælat. quia talium personarum mala putamus nostra. Rursus nihil interest, si per metum adigamur ad aliquid dandum inferenti metum, vel cuidam alteri.

Metus Reverentialis, quem habent liberi erga parentes, uxor erga maritum, subditi erga Dominum, Clerici erga Episcopum &c. ortus nimirum ex reverentia, pudore, veneratione erga has personas, an habendus sit pro gravi vel levi, disputatur. Ego cum Sanch. l. 4. de Matrim. d. 6. n. 7. Suar. Palao, Gutierrez, contra Imol. in c. 16. de off. deleg. n. 11. 12. Bartol. Menoch. censo esse levem per se, & lectuæ circumstantiis, ex quibus per accidens fieri potest gravis, puta si accedat rigida tractatio, continua exprobratio, asperitas vultus perpetua, gravis indignatio, rixæ, vel si item probabilis horum malorum exitimatio. Sumitur ex can. 8. caus. 20. q. 1. c. 11. de despons. impub. & ex hac ratione; quia alias plerique contractus inter

inter has personas initi, forent infirmi. Quod autem gravis evadat, si prædicta mala, uti & si valde importunæ preces ac repetitæ accedat, inde colligitur, quia molestissimum est, illa mala, vel has preces sustinere à persona, cui debetur aliàs reverentia & obedientia aliqua, vel etiam continua cohabitatio. Palao p. 1. tr. 2. d. 1. pu. 7. n. 6. seq. cum aliis.

Dico 1. Illicitum est ex metu quocunque aliquid committere, quod est contra Jus Naturale, & intrinsecè malum. Pater per se, & colligitur ex c. 5. b. t. ibi: cum pro nullo metu debeat quis mortale peccatum incurrere. In iis tamen, quæ mala duntaxat sunt, quia prohibita Jure Positivo, præsertim Humano, metus gravis sæpe excusat à peccato; cum Lex Positiva, maxime Humana, obligare non soleat cum gravi incommodo vel periculo, nisi nempe concurrat simul Lex Naturalis aut Divina; ut si minas gravis mali tibi quis intenet, nisi comederis carnes die Veneris, & per hoc intendat contemptum Pontificiæ auctoritatis & potestatis clavium, non potes licitè carnes comedere, quia simul violares Legem Naturalem & Divinam. Sic etiam in c. cit. excommunicationem minorem incurrit, qui communicavit cum excommunicato in crimine, propter quod alter erat excommunicatus, aut in Divinis, ut explicant cum S. Thom. in supplem. q. 23. a. 3. Sic qui metu gravi adactus contrahit Matrimonium, & consummat, cum impedimento Juris Ecclesiastici, non solum violat Jus Ecclesiasticum, sed etiam Divinum & Naturale in 6 præcepto Decalogi contentum. Sed hic non tam de licentia, quam de valore actuum metu gestorum agere constitutum est.

Dico itaque 2. Valet in utroque foro actus vel contractus, ex metu levi quocunque, etiam injustè & ad extorquendum consensum incusso, in ius, ita ut neque rescindibilis sit per actionem in Judicio Ecclesiastico aut Civili. Sumitur ex c. 4. d. b. t. l. 7. ff. quod met. caus. §. l. 184. ff. de R. J. Interim tamen, quod bene notari velim, etiam ex metu levi injustè incusso de Jure Naturali oritur obligatio rescindendi contractum ex parte metum inferentis, si metum passus rescindi velit; seu metum injustum, etiam levem, inferens tenetur quidem actu vel contractu, quem extorsit, sed solum quamdiu metum passus voluerit; si verò iste petat eum rescindi, in conscientia obligatur rescindere, adeoque in foro interno claudicat aliquo modo talis contractus (exceptò Matrimonio, quod ex essentia sua obligat utrumque contrahentem, vel nullum) & invitum non obligat eum, qui metum injustum passus est, quamvis in foro externo illi denegetur actio, ad minuendas lites. Atque ita docent Molin. tr. 2. d. 267. n. 5. Sanch. d. 9. n. 4. Less. Zaf. Pirh. &c. contra Medin. & Pontium l. 4. de Matrim. c. 10. n. 5. Ratio est; quia qui metu levi injusto extorquet actum, infert alteri injuriam, quod est contra Jus Naturale: ergo in conscientia obligationem contrahit satisfaciendi pro hac injuria: sed non satisfacit, nisi rescindat actum, & rem ponat in eo statu, in quo prius fuit, si ni-

mirum passus injuriam id velit: ergo. Si verò nolit iste rescissionem, eò quod forte actus vel contractus sit ipsi utilis, tenetur inferens eum implere, quia ipse consensit sponte, & sine ulla injuria. Oppones. Votum metu levi injustè extortum obligat in conscientia ipsum etiam voventem: ergo etiam alii actus & contractus eum, cui infertur metus levis injustus, & transf. Ant. quod aliqui negant. N. Conf. & parit. quia Deus, cui soli principaliter fiunt vota, non infert injuriam, aut metum injustum.

Dico 2. Valet pariter in utroque foro, ita ut in neutro rescindi possit, actus vel contractus metu etiam gravi in ius, proveniente tamen ab intrinseco. Ita communis non modò DD. sed etiam reliquorum fidelium sensus, qui obligari se putant voto, quod emittunt metu mortis in morbo, periculo naufragii &c. & promissione, qua pollicentur homini pecunias, ut ex periculo mortis &c. eripiantur ab ipso. Ratio; quia adest consensus absolute liber & voluntarius, quamvis non spontaneus, & liber metu: nec intèrvenit injuria, propter quam rescindi deberet actus. Constat etiam ex c. 27. de Regular.

Dico 3. Valet item in utroque foro, nec rescindi potest, actus metu justo, etiam gravi, & ad extorquendum consensum incusso in ius. Communis contra paucos. Colligitur ex l. 21. cit. pr. & suadet ex allata ratione, quia nimirum adest consensus, licet aliquo modo coactus, absolute tamen liber: ergo valet spectato Jure Naturali & in foro interno: nec intèrvenit injuria ex parte inferentis, propter quam solum rescindibiles sunt actus metu gestis: ergo valet etiam spectato Jure Positivo & in foro externo absque periculo rescissionis. Confirmatur: Metus ab homine incussus justè non magis tollit, vel minuit voluntarium ac liberum consensum, quam metus gravis, v. g. excommunicationis, à Lege justè incussus: sed metus vel coactio à Lege proveniens non obstat libertati & valori actuum, etiam Matrimonii. c. 1. §. 2. de Adulteriis. Exod. 22. v. 17. Accedit, quod delinquens, qui metu justo adigitur ad aliquid faciendum, sibi ipsi metum intulisse censeatur. l. 21. cit. Assertio procedit de casu, quo metus incutitur justè, non tamen directè ad extorquendum actum. v. g. si juvenem in stupro, vel furto, deprehensum ad judicem deferre & accusare minaris, is verò sub spe omittendæ accusationis se offerat ad ingressum & professionem Religiosam, vel ad Matrimonium cum tua filia, tenet hæc promissio, & Professio, aut Matrimonium subsequens. Id quod juxta nostram assertionem etiam procedit circa Professionem & Matrimonium, si Juveni taliter deprehensum miniteris accusationem, nisi ingrediatur Religionem, vel ducat tuam filiam; quia metus est incussus justè, siquidem delinquens sua improbitate tibi jus præbuit accusandi, consequenter hoc ipsi malum minitandi. Sed si directè intendetur Matrimonium vel Professio, reclamant aliqui, at pauci, & dicunt, quamvis detur jus talem accusandi, non tamen darius directè extor-

extorquendi Professionem Religiosam vel Matrimonium tali medio, adeoque metum esse injustum. Atque minari accusationem est adhibere justum medium, & per hoc, quod directè intendatur certus actus vel contractus, offertur remedium, quo licet evitare accusationem, in quo nihil apparet injustum. Palao. *pu. 7. d. 1. pu. 10. n. 3.* Si verò pertinaciter contenderes, hunc metum esse injustè incussum, deleteres objectum nostræ assertionis.

Dico 4. Valer etiam actus (spectato Jure Naturali) quicumque, & quocumque metu, etiam gravi, injusto, & directè ad extorquendum consensum incusso celebratus, saltem pro foro externo. Ita communis cum Palao *pu. 8. n. 4.* contra Molin. *d. 267. §. 326.* Tambur. Salas, & alios; quibus quoad contractus & actus lucrativos, ut est Donatio, Testamentum, Legatum, Commodatum &c. consentit Vasq. *n. 2. d. 27.* & Azor *l. 1. c. 11. q. 7.* Probatur: Jure Naturali plus non requiritur ad valorem actus, quam consensus simpliciter voluntarius, & justus titulus: sed nullus metus tollit consensum simpliciter voluntarium juxta dicta; nam coacta voluntas est voluntas; neque excludit titulum donati, empti, dati, accepti &c. ergo. Confirmatur: si metus gravis justè incutiat directè ad extorquendum consensum, non tollit consensum absolute liberum & voluntarium, quamvis tollat spontaneum, neque excludit titulum, & ideo actum non irritat etiam juxta Adversarios: ergo neque, si incutiat indirectè, quia in ratione coactionis non est discrimen. Nec obstat, quod metus injustus incutiat per injuriam, quia etiam metus levis injustus conjungitur cum injuria, & tamen Jure Naturali (imò nec Jure Positivo) non vitiat contractum, ut iterum fatentur Adversarii. Dixi autem, saltem pro foro externo; nam in foro interno non obligatur metum injustum passus, sed potest, si velit, rescissionem petere à metum interente, ad quam rescissionem tenetur metum inferens in conscientia ante omnem sententiam, imò tenetur etiam non petenti restituere, quod accepit metu injusto extortum; si verò vellet itare contractum metum passus obligaretur eum servare quoque metum inferens, quia ipse consensit omnino sponte & sine injuria: sicut differimus de metu levi injusto in assertionem 2. n. 6.

Oppones 1. Est contra Naturam, ut aliquis ex injuria alteri illata ferat commodum: sed hoc fieret, si contractus metu gravi injusto extortus valeret Jure Naturali, quia metum inferens sibi obligaret injuriatum, saltem pro foro externo, & si res jam esset tradita, acquireret ejus dominium. 2. Est contra Jus Naturale, ut ex injustitia oriatur justitia: sed si contractus metu injusto gravi extortus valeret, oriatur justitia, seu obligatio justitiæ, ex injustitia, scilicet ex injuria, quam intulit metum incutiens. 3. In contractibus gratuitis non datur alius titulus ad transferendum dominium, quam voluntas donantis, promittentis, legantis, commodato, precario dantis: ergo, si hæc voluntas non est liberalis & gratuita, sed me-

tu extorta, non adest sufficiens titulus ad transferendum dominium, per *l. donationis ff. de donat.* quia donans ex metu potius vult reinerere dominium, vel ad se reveri, sicut qui solvit usuram; quæ solutio propterea est nulla Jure Naturæ. *§. ad 1. re. orq. argum. in metu levi injusto.* Dein illud commodum, quod acquirat metum & injuriam inferens, vix æstimabile est; cum in foro interno teneatur illatum damnum rescire, & contractum ad petitionem læsi rescindere, in foro autem externo compellatur ad id ipsum, si metum passus instituerit actionem quod metus causâ, quam habet metum passus contra quemcunque possit forem rei per metum injustum translata ad alium. *l. 14. §. 3. ff. quod metus causa.* Ex hoc autem, quod teneatur rem restituere metum inferens, non sequitur, quod non acquisiverit dominium illius, nempe infirmum, revocabile, & oneratum, sicut non obstat dominio, quod habes in tuis bonis, si aliqua ex iis tenearis donare Petro, eò quod promiseris; quod enim operatur promissio acceptata, id ipsum operatur injuria illata. Est igitur dominium oneratum, non liberum; cum sit tentio rei iusto titulo non annullato. *§. per traditionem Inst. de ver. Divis. Palao n. 5. cum aliis.* Deinde optabilius est metum passio, si contractus valeat; quia vel est ipsi noxius, vel utilis: si noxius, potest petere rescissionem & rescissionem damnorum: si utilis, potest obligare alterum ad observandum contractum; quod posterius non posset, si contractus esset nullus. Ad 2. retorq. iterum in metu levi injusto. Deinde *N. Min.* non enim oritur obligatio justitiæ ex injuria, seu ex injustitia alterius, sed ex consensu absolute libero, & contractu, quem iniit metum passus voluntate libera, licet aliquo modo coacta, & invitata. Hinc ratione injuriæ fit actus infirmus & rescindibilis. Ad 3. *N. Ant. §. Consequia* etiam ad donationem & alios contractus lucrativos sufficit voluntas simpliciter libera, licet non sit omnino liberalis & gratuita, qualis esset, si metus abesset, & ideo absolute valent, ut patet ex *l. ult. C. de his, quæ vi.* ubi donationes per potentiam extortæ jubentur irritari: ergo ante sententiam non sunt irritæ. Qui igitur donat ex metu, vult donatum simpliciter & absolute fieri accipientis, quod donat, & ad se non revertit; licet simplici affectu velit non dare, & sibi datum reddi: ferè sicut contingit in projiciente mercem in mare metu naufragii. Donatio extorta manet titulus de se habilis ad transferendum dominium.

Dico 5. Valent quoque (spectato etiam Jure Positivo) plerique actus & contractus metu gravi injusto extorti. Ita cum Th. Sanch. de Matrim. *l. 4. d. 8. n. 4.* Gutierrez. Less. Henric. Palao *pu. 9. n. 1.* & innumeri alii, contra Molin. Sot. & alios apud Sanch. *n. 2.* Prob. 1. negativè, quia de plerisque actibus nullum existat Jus Positivum irritans, adeoque à Jure Naturali non recedendum. Prob. 2. positivè ex *c. 2. §. 4. h. t. pr. Inst. de Except. l. 3. §. ult. ff. quod met. caus.* ubi clarè supponitur, quod obligetur contrahens ex tali metu, quia restitui

læsum Jura citt. volunt, & proposita actione rescindi ac irritari contractus; quod clarum est signum, eos de Jure Positivo valere. Confirmatur: prædicta Jura spectant favorem ejus, qui metum patitur, & odium illius, qui metum infert: sed magis est favorabile metum passio, & inferenti magis odiosum, si tales actus valeant: quia sic metum passus potest eligere, quod vult, & sibi melius esse cognoverit, nempe vel contractum rescindere, vel ad illum servandum adstringere alterum, iste autem facere debet, quod voluerit metum passus. Dixi tamen, plerique; excipitur enim 1. Matrimonium. c. 15. de sponsal. 2. Professio Religiosa. c. 1. h. t. Huc Palao. n. 2. & alii plurimi referunt omnia vota simplicia, sed meo judicio malè, quia non asserendum est divortium Juris Positivi à Naturali sine claro textu. 3. Testamentum, ad quod testes sunt coacti. l. 20. §. ult. ff. qui testament. fac. 4. promissio quælibet ab eo, qui in carcere detinetur eum in finem, ut promittat in gratiam ejus, qui in carcerem conjecit, vel detinet per l. 22. ff. quod met. caus. §. absolutio à censuris vel revocatio earum. c. 1. h. t. in 6. 6. promissio, & traditio rerum Ecclesiæ, ac juramentum de ijs non repetendis. c. 2. de jurejur. 7. acta Tutoris inviti vel per vim retenti. l. 1. §. 1. ff. de auct. Tutor. Referuntur quidem adhuc alii actus, tanquam Jure Positivo irritati, ut sponsalia, promissio & solutio dotis, constitutio Procuratoris ad negotia, jurisdictio prorogata per metum &c. Sed alii non improbabiler negat. Vid. Palao. n. cit. & seqq.

12. Oppones 1. l. 1. c. de rescind. Vend. venditio metu extorta decernitur irrita. Et in l. 6. ff. §. ult. de A. vel O. H. aditio hæreditatis: ergo actus metu extorti sunt de Jure Positivo nulli. 2. Metus tollit consensum; quia consensui nihil tam est contrarium, quam vis & metus. l. 116. ff. de R. J. & locum non habet consensum, ubi metus vel coactio intervenit. c. 14. de sponsal. Præterea metus æquiparatur dolo. c. 28. de jurejur. Sed dolo, dans causam contractui, tollit consensum, & actum irritat: ergo. 3. Metum passio datur actio in rem, seu realis, & non solum adversus personam. l. 9. §. 22. ff. quod met. caus. ergo res manet in dominio illius, qui transtulit in alium ex contractu per metum extorto: ergo contractus non valuit. R. ad 1. In l. 1. cit. pronuntiatur venditio irrita quoad effectum & per sententiam irritanda solum; quia Præses Provinciæ jubetur interponere auctoritatem suam. In l. 6. formaliter quidem & in se nulla dicitur aditio hæreditatis, at non propter metum, sed propter defectum consensûs; quia hæres illam adiit fallens, id est, fictè, & simulans se adire, cum tamen animum adeundi non haberet. Gothofred. ad l. cit. post lit. t. Zoesl. ad tit. ff. quod met. caus. n. 6. Ad 2. Dist. Ant. metus tollit consensum spontaneum & liberum à metu. C. voluntarium & liberum simpliciter. N. Ant. Et sic intellige Jura allegata. Metus æquiparatur dolo latius sumpto, quatenus dicit omnem læsionem injustam, non verò quatenus significat fraudem & circumventionem,

præsertim circa substantiam contractus verisimilem, quo casu dolo tollit consensum; & sic non modo Jure Positivo, sed etiam Naturali irritat actus. Ad 3. N. Conf. quia actio quod metus causâ non ideo dicitur in rem utilis, quod res maneat in dominio metum passi, sed quia datur adversus quemcunque possessorem in iurisdictionem realem, & quia per hanc actionem facile est consequi ipsam rem; qui enim actionem habet ad rem recuperandam, ipsam rem habere videtur. l. 15. ff. de R. J.

Dico 6. Actus & Contractus metu injusto gravi extorti non solum de Jure Naturali, sed & de Jure Positivo Humano rescindibiles sunt, & rescindendi. Auctores pro priori assertionem citati, & plerique alii. Habetur clarè in l. fin. c. de his, quæ vi. ac manifestè desumitur ex §. 4. ribus pro eadem assertionem adductis. Ratio, quia æquum est, ut gravi metu injustè læsus succurratur, restituendo omnia in pristinum statum. Atque hinc metum passio datur & actio & exceptio quod metus causâ. l. 4. §. 33. ff. de dol. mal. & met. except. §. 27. Inst. de act. l. 9. §. 12. 14. 21. ff. quod met. caus. Exceptio quidem conceditur, si res nondum est tradita, sed ex metu promissa tantum: Actio verò, quando res jam est tradita; vi cujus actionis ita restitui debet metum passus, ut non tantum reddatur illi res tradita, sed etiam omnia illius emolumenta, & fructus, quos interea percepit, quoniam illam mala fide detinuit, sive dein sit ipse metum inferens, sive alius, modò sit mala fidei. per l. 14. cit. (nam bonæ fidei possessor post sententiam solum tenetur restituere rem & fructus formaliter exstantes) Imò metum inferens & mala fidei possessor condemnandus est etiam ad restituendos fructus, quos interea percipere potuisset metum passus; quia hujus lucrum cessantis fuit injusta causa. Hæc actio 1. est Prætorial. l. 1. ff. eod. 2. personalis in rem scripta. l. 9. cit. §. 8. l. 14. cit. §. 3. 3. Rei persecutoria. l. 16. §. 2. ff. eod. 4. perpetua. l. 14. cit. §. 1. (intellige quoad persecutionem rei) & transit ad hæreses utrinque. l. 16. cit. Imò conceditur omnibus, qui aliquid damnum passi sunt per metum, & contra omnes, ad quos aliquid pervenit. l. 16. cit. §. 2. Quatenus verò est pænalis, uti est, si intra annum intentetur, nempe ad quadruplum. l. 14. cit. est tantum annalis, nec transit ad hæreses, & alios successores. l. 16. cit. Denique est arbitraria, l. 14. cit. §. 3. in fine; quia, priusquam Juxta ferat sententiam condemnatoriam, solet interponere suum arbitrium: cui si reus non pareat, intra annum condemnatur ad quadruplum, cui simpli inest l. cit.

Quæres, an etiam rescissioni obnoxius sit actus vel contractus, qui gravi quidem metu injusto extortus est, non tamen incusso directè ad extorquendum actum vel contractum, sed ex alio fine? R. cum Lug. de J. §. 1. d. 22. n. 175. Westner n. 35. & aliis contra Covarruv. Sanch. Reiffenstuel h. n. 28. affirmative. Sumitur ex l. 7. §. 1. ff. eod. ubi Prætoris beneficiò, seu restitutione in integrum dignus censetur, qui in flagitio deprehensus metu gravis malè non jure (h. e. injustè) inferendi aliquid de-

ad, esse obligavit; licet metus non sit incussus ad aliquid dandum, vel se obligandum, adeoque licet is sponte hoc medium elegerit evadendi, qui iniustum metum est passus. Ratio est, quia sive metus inferatur ad extorquendum actum, sive ex alio fine, & metum passus dum actum ad declinandum malum, quod eligeret, semper ipsi inferitur injuria: sed injuriam passus meretur subsidium Juris & Judicis, ut solvatur ab obligatione, quam invitus & per alium injuriam contraxit. Procedit hoc, etiam si metus fuisset incussus ab aliquo tertio, & non ab eo, cum quo contraxisti, per l. 14. §. 3. ff. de Sponsal. Si tamen contraxisti cum aliquo tertio, qui nec metum intulit, nec aliquid inde participavit, nec ex justitia fuit obligatus succurrere metum passio, tenet contractus irrevocabiliter, quia respectu hujus tertii cessat injuria, & sic fundamentum rescissionis: ut si ad evitandam mortem, quam tibi aliquis iniuste minatur, emas arma ad cui defensionem, iste contractus emptionis valet, nec rescindi potest, quamvis, qui intulit metum mortis, teneatur tibi refarcire expensas in tui defensionem factas. Sic etiam rescindi nequit venditio castri, v. g. tertio facta, ut pecunias redimas periculum depredationis vel combustionis, quam hostis inique minatur.

TITULUS XLI.

De in integrum Restitutione.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Restitutio in integrum, ejusque effectus.
2. Ea gaudent Minores ordinarii.
3. Item Ecclesia, Respublica &c. & quandoque Majores.
4. An Minor adversus Minorem restituatur: an contra propriam confessionem: an restitutio Minoris profit majori, litis socio.
5. Quale debeat esse negotium, ut locum habeat restitutio in integrum.
6. Qualis esse lesio.
7. A quo JUDGE petenda restitutio. Et an Ecclesia etiam contra Laicum possit eam petere a JUDGE Ecclesiastico.
8. Quomodo faciendi restitutio.
9. An & quando fructus restituendi cum re.
10. Quanto tempore peti possit restitutio in integrum.
11. An respectu Ecclesie incipiat quadriennium à die lesionis factæ, vel cognitæ.

Sciendum, sicut metum passus, ita aliis ex aliis causis graviter læsis concedi à Jure restitutionem in integrum, quæ in genere & formaliter spectata nihil est aliud, quam repositio in pristinum statum, in quo res fuit ante læsionem, juxta illud Poetæ: res redit, ut pridem, cum statum redditur idem. Si autem consideretur casualiter, definitur esse remedium extraordinarium, à Prætorio introductum, quo læsi juxta de causa per officium Judicis reponuntur in statum priorem, in quo fuerunt ante læsionem. Unde oriuntur sequentes quæstiones. 1. quis. 2. quibus in rebus. 3. qua de causa. 4. à quo. 5. quomodo. 6. quando restituendus sit. Dicitur remedi-

um extraordinarium, quia datur pro casu, quo deficit actio ordinaria tanquam remedium ordinarium l. 16. ff. de Minor. pr. licet non negetur in casu, quando quidem datur remedium ordinarium, extraordinarium tamen (seu restitutio in integrum) pinguius est, per text. & exempla in l. 3. §. ult. C. si Tutor vel Curator. Hinc Minor, quamvis ultra dimidium sit læsus in venditione, & propterea habeat actionem seu remedium ordinarium l. 2. C. de Rescind. Vend. potest tamen petere, & rectius petit restitutionem in integrum; partim quia in hac non tenetur probare læsionem ultra dimidium (quod est valde difficile propter diversa æstimationum judicia) sed sufficit probare gravem læsionem, partim quia in hac potest determinatè petere restitutionem rei venditæ. Si autem ageret ex l. 2. cit. foret in arbitrio e mentis reddere rem emptam, vel supplere pretium. Quod Restitutio in integrum sit introducta Jure Prætorio, patet ex l. 1. ff. h. t. quamvis postea ab Imperatoribus etiam ad alios casus extensa fuerit, ut constat ex l. 31. ff. de jurejur. §. l. 11. ff. de Except. Perro effectus restitutionis obtenta est, omnia reduci in pristinum statum, ut patet ex dictis: postulata autem & nondum obtenta est, suspendere executionem vel contractus vel sententiæ, nisi præsumptio sit, restitutionem maliciose postulari, nec in continenti probetur justa causa. text. §. gl. in c. 6. b. t. l. un. C. de in integr. restit. postulata.

Dico 1. Restitutionis in integrum beneficiâ gaudent imprimis Minores utriusque sexûs, seu qui 25. ætatis annos nondum egressi sunt, si notabiliter lædantur siue in Judio per sententiam quamcunque, aut non producta merita causæ, siue extra Judicium per contractum vel quasi-contractum, gratuitum vel onerosum, siue patiantur damnum, siue lucrum cessans, quod consequi poterant, siue dein id contingat ætatis, & judicii infirmitate, metu, errore, imperitiâ, negligentia ipsorum minorennium, siue calliditate aliorum, siue imperitiâ, negligentia, malitiâ Tutorum vel Curatorum; nec interest, utrum soli, vel cum auctoritate Tutorum vel Curatorum, vel etiam cum decreto Judicis contraxerint. Habentur hæc l. 1. 2. 7. 8. ff. b. t. l. 1. 6. 7. §. 44. §. c. ff. de Minor. Imò hoc beneficium transit etiam ad hæredes & successores tum universales tum particulares, ita ut restitui possint toto tempore, quo poterant ipsi Minores. l. 6. ff. b. t. l. 18. §. 5. ff. de Minor. non tamen regulariter ad fidejussores, qui pro Minorennibus fidejubent. l. 13. ff. de Minor. l. 1. 2. C. de fidejuss. Minorum. Neque obstat, quod privilegium hoc sit personale, cujusmodi ad hæredes non transeunt. l. 68. ff. §. c. 7. de R. J. in 6. quia aliquo modo est reale, partim cum concessum sit non solum ratione personæ, sed etiam ratione damni, quo modo etiam privilegium S. C. Vellejani transit ad hæredes. l. 20. C. ad S. C. Vellej. partim cum detur adversus quoscunque lædentes, & interdum adversus quoscunque possessores: exceptis tamen parentibus, contra quos non restituantur Minores, læsi ab ipsis, propter cla-